

ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದು

ದೀಪಿಕಾ ಶಾಲೆಯ ಅನುಭವಗಳು

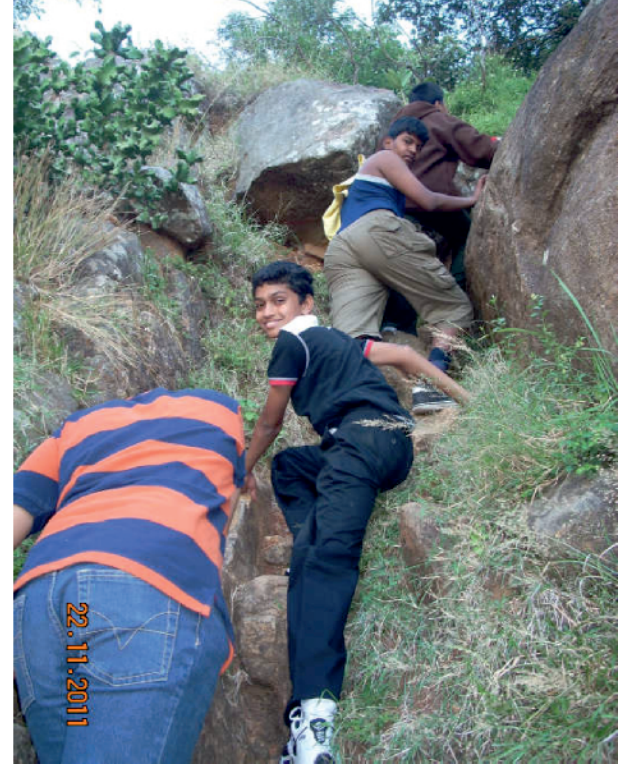
ಸುಮತಿ ರಾಮ್‌ಜೀ

ದೀಪಿಕಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುವುದು ಮತ್ತು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯವಷ್ಟೇ ಗಮನ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ತೊಂದರೆಯಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧಾನಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರದ ಕಾರಣ 2007ರಲ್ಲಿ ನಾವು ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೆವು. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಕೆ ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲೆಂದು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಶಾಲಾ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆವು. ಅದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಅದು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಂದಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂತುಲಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜೀವನ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಹಿಂದಿನ ರಾಜರುಗಳು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸ್ಮಾರಕ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳ ವೈಭವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದರು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಿಯಲು ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹದೊಡನೆ ಮರಳಿದರು. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಾದಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ (ಶ್ರೀಶೈಲಮ್ ಮತ್ತು ನಾಗಾರ್ಜುನಸಾಗರ) ಭೇಟಿ ನೀಡಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಶಕ್ತಿಯು ವಿದ್ಯುತ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಬೇಲಂ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರುಗೋಲುಗಳು (Stalactites) ಹಾಗೂ ನೆಲದಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಶಿಲಾರಚನೆಗಳ (Stalagmites) ನಡುವೆ ತೆವಳಿ ಓಡಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿಸರ್ಗದ ಅದ್ಭುತ, ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳ ಅನುಭವ ಅವರಿಗಾಯಿತು. ಗೂಟ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ರೈಲಿಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅಲ್ಲಿನ ರೈಲ್ವೇ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಡೀಸೆಲ್ ಎಂಜಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಂಜಿನ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಎಂಜಿನ್‌ಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಿಂದ ರೈಲ್ವೇ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಡೀಸೆಲ್ ಎಂಜಿನ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ನವೀನ ರೀತಿಯ ಕಲಿಕಾ ವಿಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕೇರಳದ ರಬ್ಬರ್ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ರಬ್ಬರ್ ಮರಗಳಿಂದ ಹಾಲನ್ನು (Latex) ಹೇಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಹೇಗೆ ಒಣಗಿಸಲು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ನಂತರ ಅದರಿಂದ ಹೇಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದು ಸಂಸ್ಕರಿಸಲು ರಬ್ಬರ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಒಂದರಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳೀಯ ಊಟ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಜೀನು

ಸಾಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಮುರಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜಾಯ-ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಜಾಯಕಾಯಿಯ ಮರಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಸಿಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು-ಕೊಂಡರು. ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಅಣಬೆ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಎರೆಹುಳ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಲಿತರು. ನಿರ್ಜನ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಜಲಪಾತದ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಡಿದಾದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡರಿಯದ ಸಾಹಸದ ರೋಮಾಂಚನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು.

ಮೋರ್ಚುಗೇಸ್ ಅನ್ವೇಷಕ ವಾಸ್ಕೊಡೆಗಾಮ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಕಪ್ಪಡ್ ಕಡಲತೀರದಲ್ಲಿ, ಆಲವ್ ರಿಡ್ಡೇ ಕಡಲಾಮೆಗಳು

ಮರುತುವ ಮಲ್ಲೆ, ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ

ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟು ಮರಿಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಾವುದಾಣ, ಅರಕ್ಕಲ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾತನ ಪೀಠೋಪಕರಣ ಹಾಗೂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಹೊಂದಿರುವ ರಂಗುರಂಗಿನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವು. ಈ ಪ್ರವಾಸವು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ! ಅನಂತರದ

ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ವೆಲ್ಲೂರು ಮತ್ತು ಸೆಂಜಿ (ಜಂಜೀ) ಕೋಟೆಗಳಿಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ಆವರಣದೊಳಗೇ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಪೂಜೆ-ಆರಾಧನೆಗಳು ನಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಅಂದಿನ ರಾಜರುಗಳು ಎಷ್ಟುಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನವರು ಮತ್ತು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವದವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು. ಸೆಂಜಿ ಕೋಟೆಯ ತುದಿಗೆ ಏರುವ ಮಾರ್ಗವು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಎಷ್ಟು ಸುಖಕರವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು! Spatial Orientation (ಪ್ರದೇಶಾಭಿಮುಖತೆ) ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭೂಗೋಳ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನಕಾಶೆಯನ್ನು ಓದುವುದೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಟಿಲವಾದ ಕೆಲಸ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣದ ತುತ್ತತುದಿಯಾದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ಹೋದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದೇಶದ ತುದಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಲು ಹತ್ತಿರದ ಮರುದುವಮಲ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಹಾಗೂ ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರಗಳ ಅಪಾರ ಜಲರಾಶಿ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ನಾವು ತೋರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಮರೆಯಲಾಗದಂತೆ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿತರು. ನಾಗರ ಕೋಯಿಲ್‌ನ ಸಮೀಪ ಇರುವ ವಟ್ಟಕೊಟ್ಟಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಡಚ್ಚರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಗೆದ್ದ ಮಾರ್ತಾಂಡ ವರ್ಮನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿತು.

ಸೆಲ್ವಿಕಾಲ್, ಒಲೈಕಾಲ್ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಅದರ ಅನುರಣನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಾವು ಹಾಕಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದುದರ ನೋಟವನ್ನು ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಿದವು-ಡಚ್ಚರು ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಸೀರೆಯ ತುಂಡೊಂದನ್ನು, ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ತಾಳೆ ಎಲೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಅವರು ಸೆಲ್ವಿಕಾಲ್, (ಸೀರೆ ಕಾಲು) ಒಲೈಕಾಲ್ (ಓಲೆಗರಿ ಕಾಲು) ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಟಚಿತ್ರ ರಘುರಾಜಪುರ, ಒಡಿಶಾ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಶಾಲಾಪ್ರವಾಸವು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಂಪಿ ಮತ್ತು ದಾರೋಜಿ ಕರಡಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯ, ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಬಾದಾಮಿ, ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರಗಳ ಪ್ರವಾಸವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಮುಕುಟಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವ ಅದರ ಸಮೃದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮುಖಭಾವದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನೆರೆವಿಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿನವರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಬೆರಗಾಯಿತು.

ಹಿಂದಿನ ಜನರು ನಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾವೀನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು-ಕೊಳ್ಳುವವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒನಕೆ ಓಬವ್ವಳ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪುನಃ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಬಾದಾಮಿ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು

ಹುಮಾಯುನ್ ಗೋರಿ, ದೆಹಲಿ

ಮತ್ತು ಐಹೊಳೆಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದರು. ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಸರ್ವಧರ್ಮ-ಸಮಭಾವವನ್ನು ಮನಗಂಡರು. ವಿಜಯಪುರವು ಗೋಲ್‌ಗುಂಬಜ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ, ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಟ್ಟಡದ ಮೂಲಕ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ವೈಭವವನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿತು. ಕೈಮಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನೇಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನೋಡಲೆಂದು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಪ್ರವಾಸವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಈ ರಸದೌತಣಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಳಕಲ್ ಸೀರೆಯೊಂದನ್ನು ಹೇಗೆ ನೇಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಉಣಿಸು ತಿನಿಸುಗಳ ರುಚಿ ನೋಡಿದೆವು. ಇನ್ನೂ ತಣಿಯದ ಜ್ಞಾನದಾಹದೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮ್ಮಿಲನವೊಂದಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಒಡಿಶಾ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದೇಶದಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ನಿಂತು ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಕರಕುಶಲತೆಯಂತಹ ವಿವಿಧ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ-ವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜಗನ್ನಾಥ, ಮುಕ್ತೇಶ್ವರ ಹಾಗೂ ಅಂಗರಾಜ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಗೋಪುರ, ಶಿಖರ, ಗುಮ್ಮಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿಶಾಲವಾದ ಚಿಲ್ಟಾ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಸವಾರಿ ನಡೆಸಿ, ಪಿಪ್ಪಲಯ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಕೋನಾರ್ಕ್‌ದಲ್ಲಿರುವ ಭವ್ಯ

ಸೂರ್ಯದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತು ಹಾಗೂ ರಘುರಾಜಪುರದ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಾಟಿಯೇ ಇರದ ಪಟಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಒಂದೊಂದು ವಾರದ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರವಾಸಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ ಬಲ ಪಡೆದ ನಾವು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಹಾಗೂ ದೇಶದುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಂಚರಿಸಬೇಕಾದಂತಹ ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದೆವು.

ನಾವು ಅದರ ವಸ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊದಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದೆವು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರವಾಸದ ಮೂಲಕವೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ 1757ರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ, ಬಕ್ಸಾರ್, ಕಾನ್ಪುರ, ಲಖ್ನೋ, ದೆಹಲಿ, ರ್ಘಾನ್ಸಿ ಹಾಗೂ ಅಮೃತಸರಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದೆವು. ಬ್ರಹ್ಮಪುರ ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾದಿದ್ದು, ವಿಭಿನ್ನ

ಧೂಲಾವಿರ, ಗುಜರಾತ್

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಕೋಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥ್ ಟಾಗೋರರ ಮನೆ ರಾಕುರ್‌ಬಾದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲುಚಿ-ಆಲೂ ದಮ್ ಹಾಗೂ ರಸಗುಲ್ಲವನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಾಲಾಪ್ರವಾಸದ ಸೊಗಡಿಗೆ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವು.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಲಿಸುವಾಗ ಅದು ಅಮೂರ್ತ ಮತ್ತು ಅವಾಸ್ತವಿಕ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಿಂದ ದೆಹಲಿಯವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದ ಪ್ಲಾಸಿ ಕದನ ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯುದ್ಧವು ಲಖ್ನೋದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ವಿನಾಶವನ್ನು, ಕಾನ್ಪುರದಲ್ಲಿ ಅಮಾಯಕರ ಜೀವಗಳನ್ನು ಬಲತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ ಅಂದರೆ ಪ್ಲಾಸಿ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ, ಕಾನ್ಪುರ, ಲಖ್ನೋ, ರ್ಘಾನ್ಸಿ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗಿ ಬಂದ ನಂತರ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಮಾನವ ರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ರಾಜ-ರಾಣಿಯರ ಶೂರತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ

ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಲಿದಾನಗೈದ ನಾಯಕರ ಜೀವನದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಟಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ವಿಶೇಷ ನಾಯಕರು ಎದುರಿಸಿದ್ದ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ತಾಣವನ್ನಾಗಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ತಾವು ಏನು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು.

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಕಾರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನೀಡಿದ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾರು ಗೋಣಿಜೀಲವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆ-ಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೇಗೆ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೆಣಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ರೈತನಲ್ಲಿ ದೇಶದುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅವರು ವಿಭಿನ್ನ ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳು, ಸಮುದ್ರ, ನದಿಗಳು, ಬೇರೆಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು.

ಗುಜರಾತ್ ಪ್ರವಾಸವು ಕಲಿಕೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಅನುಭವ. ಪ್ರವಾಸದ ಮುಖ್ಯ ಗಮನವು ಸಿಂಧೂಕಣಿವೆ ನಾಗರಿಕತೆಯ ತೊಟ್ಟಲಾದ ಲೋಥಲ್ ಮತ್ತು ಧೋಲಾವೀರಾಗಳ ಮೇಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಅವಶೇಷಗಳ ನಡುವೆ ಓಡಾಡುವಾಗ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಆದರೆ ನಿಗೂಢವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಭವ್ಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುವ ಫಾಸಿಲ್ ಪಾರ್ಕ್ (ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಉದ್ಯಾನ) ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಆಸಕ್ತಿ-ಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಕಲ್ಲು ತನ್ನೊಳಗೆ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟ ಸಮುದ್ರಜೀವಿಗಳ ಕತೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕಚ್ಛ ರಾಣ್ ಮರುಭೂಮಿಯ ಬಂಜರು ಸೌಂದರ್ಯ, ಭುಜೋಡಿಯ ಕರಕುಶಲ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಂದ ಮರದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅದ್ಭುತ ಕುಸುರಿ ಕೆತ್ತನೆ, ಮುದ್ರಿಸುವ ಒತ್ತುಚಿತ್ರಗಳು, ಕಚ್ಛ ಕಸೂತಿ ಮತ್ತು ನೇಯ್ಗೆಗಳು ಈ ನೆಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದವು. ಈ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಕೊಂಕಣದ ಕರಾವಳಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಂದೆವು. ಅಲ್ಲಿನ ಸಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಸಂಕುಲಗಳ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿದ್ದೆವು. ದೂಧ್‌ಸಾಗರ ಜಲಪಾತವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ ನೆನಪು ಎಂದೂ ಮಾಸದಂತದ್ದು. ಈ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ನಾವೇ ಮೌನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡೆವು.

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಭಂಭೆಟ್ಟಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗುಹಾಮಾನವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಯುಗಯುಗಗಳ ಹಿಂದಿನ ಬದುಕು ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ನಮಗೆ ಒಳನೋಟವೊಂದನ್ನು ನೀಡಿದವು. ಎಲ್ಲೋರಾದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮನಮೋಹಕ ಪ್ರತಿಭೆ, ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಚಮತ್ಕಾರೀ ಕೋಟೆ, ಔರಂಗಾಬಾದ್‌ನ ಜೀಜಿ ಕಾ ಮುಖ್ಯರಾದಲ್ಲಿ ಔರಂಗ್‌ಜೇಬನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ತಾಜ್‌ಮಹಲ್‌ನ ಪ್ರತಿರೂಪ, ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಪೃಥಾನೀ ನೇಯ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಅಪಾರವಾಗಿ ಕಲಿತು ಅಗಾಧ ನೆನಪು, ಮಾಹಿತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದೆವು. ಸಾಂಚಿ ಸ್ತೂಪದ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲೋರಾದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಎದುರು ಕುಳಿತು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮೆದುರಿಗಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ದೃಶ್ಯ ಕಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋದರು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿರುವ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಒತ್ತಡ ಹಾಗೂ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತವೆ. ಮನೆಯ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸುಖಕರ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ದೂರ ಇರುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇತರರನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಪರಾನು-ಭೂತಿಯಿಂದ ನೋಡಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆತಾಯಿಯರ ನೆರವಿಲ್ಲದೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಮಯದ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮುಂದಾಳತ್ವ ಹಾಗೂ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ (ತಂಡವಾಗಿ) ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಸೌಜನ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು (Soft skills) ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಸಮಯದ ಅಗತ್ಯದಂತೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ದಾರೋಜಿ ಕರಡಿ ಅಭಿಯಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತ ಕರಡಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅದರ ಸನಿಹದಲ್ಲೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡದಂತೆ ಕೋರಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ಆಲೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ಇದು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಹ ಭಾವೀ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವುದು ಕಲಿತಿರುವುದರ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶಾಲಾ-ಪ್ರವಾಸಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಸಗಲಾದ ತಪ್ಪುಗಳು ಮರುಕಳಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಇತ್ತ ಭೇಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಒಲೆಯುರಿಸಲು ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಮತ್ತು ಬೆರಣಿಯನ್ನು ಇಂಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮತ್ತು ಸೌರಶಕ್ತಿ, ಪವನ ಶಕ್ತಿ, ಜೈವಿಕ ಅನಿಲಗಳಂತಹ ಶಕ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಪರ್ಯಾಯ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅರಿವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 'ಜೀವ ವರ್ತುಲ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶವೂ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದು ನಿಸರ್ಗವು ಹೇಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿತು. ತಿನ್ನಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದ, ಉಡಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದ, ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಾವೆಷ್ಟು ಅದೃಷ್ಟಿಶಾಲಿಗಳೆಂದು ಎಣಿಸುವಂತಾಯಿತು. ರಕ್ಷಣಾ ನೆಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರಣ, ದೇಹದಾಡ್ಯವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಸುವ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ, ಆರೋಗ್ಯಕರ ಜೀವನಕ್ರಮ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿತು. ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಳುವುದು, ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜನರಿಂದ

ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮನೆ ಊಟಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾರತದ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಪಾಠಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸಕ್ತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸದೇ, ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆಯೋಜಿಸುವ ಶಾಲಾ ಪ್ರವಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಮೂರ್ತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅರ್ಥ-ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರೂಪಿಸಿ ಮುನ್ನಿಪಾಲಟ (ನಗರಸಭೆ)ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತವು ಮುನ್ನಿಪಾಲಟೆಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ (ನಗರಪಾಲಿಕೆ) ಅಲ್ಲವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತಿಳಿಯಿತು. ತಾವು ಪ್ರಯಾಣ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಟ್ಟಣ ಅಥವಾ ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ತಾವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಚುನಾವಣಾ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳು, ಸರ್ಕಾರೀ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಸಚಿವರ ಬಂಗಲೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಲು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ತಾವು ಅಂದು ನೋಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರತೀ ಪ್ರವಾಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಹಿಮ್ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಿಗೆ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇನೂ ಮಾತನಾಡದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ/ನಿ ಕೂಡ ಈ ಪ್ರವಾಸವು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಂತಹ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ/ಳಿ. ಯಾವ ಸಂಗತಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿತು, ಯಾವ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು, ಅದು ಎಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದೆಲ್ಲ ಅವರು ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೊತೆಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರು ಖರ್ಚು-ವೆಚ್ಚಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಡೀ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಪ್ರವಾಸದ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಏನೇನು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೋಷಕರ ಸಭೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಡವಳಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಪೋಷಕರ ಸದಭಿಪ್ರಾಯದ ಅನುಮೋದನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಶಂಸೆ ಸಿಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಆತಂಕದ ಸಂಗತಿಯು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಕರಿಬ್ಬರೂ ಉತ್ತಮ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು-ಬರುವ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆ, ವಿವೇಚನೆಯಂತಹ ಉತ್ತಮ ವಿಮರ್ಶಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ನಾವು ಬದುಕುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೂ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ. ಕೇವಲ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೊಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಭೌತಿಕ ಮೇಲ್ಮೈಲಕ್ಷಣದ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ಕಲಿಯಲು ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದುದು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಶಾಲಾ ಪ್ರವಾಸವೊಂದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿವರಗಳಿಗೆ ಗಮನಕೊಟ್ಟು

ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ವಿಭಿನ್ನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಲಾಭವಾಗಿದೆ.

ಕಲಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವ ಇದೇ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಬಳಸಬಹುದು ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಳದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದು ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದು ಇದು ಅವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸುಮತಿ ರಾಮ್‌ಜೀ ಇವರು ಕಲೆ ಆಧಾರಿತ ಚಿಕಿತ್ಸಕರಾಗಿದ್ದು ದೀಪಿಕಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕಲಿಕೆಯ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ, ಮೌಖಿಕ ಭಾಷಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಗಣಿತದಂತಹ (Functional Maths) ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದು, ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ. ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರವಾಸವು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ವಿಧಾನ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು sumathiramjee@gmail.com ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ಸಹನಾ ಹೆಗಡೆ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಜೈಕುಮಾರ್ ಮರಿಯಪ್ಪ